

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHTU LAHENDITE LÜHIÜLEVAADE¹ 22.11.2021 - 26.11.2021

23. november 2021

Lahend 24757/18 - õigus era- ja perekonnaelu austamisele ja diskrimineerimise keeld

Tapayeva ja teised vs. Venemaa

Artiklid 8 ja 14

Kaebajaid on kokku 5 (Tšetšeeni Vabariigist pärit ema ja tema 4 last). 2015. aastal suri esimese kaebaja abikaasa ja laste isa. Seejärel röövis isapoolne vanaisa (B.A.) lapsed ja takistas esimesel kaebajal nendega suhelda. Esimene kaebaja algatas edukalt kaks menetlust, mille käigus tehti kindlaks, et laste elukoht peab olema tema juures ja algatas täitemenetlus, kui B.A. keeldus otsuseid täitmast (otsused jäid täitmata). Pärast B. A. kassatsioonkaebust tühistas Ülemkohus esimesele kaebajale elamisloa andmise otsuse ja siseriiklikud kohtud otsustasid, et lapsed peaksid elama hoopis B. A. juures.

EIK tuvastas artikli 8 rikkumised kõigi kaebajate osas, sest leidis kokkuvõtvalt, et Venemaa ametivõimud ei võtnud viivitamata tarvitusele kõiki meetmeid, mida neilt oleks võinud mõistlikult oodata, et aidata kaebajaid taasühinemisel.

Esimene kaebaja leidis, et riigivõimude suutmatust aidata teda tütardega taasühinemisel kujutas endast soolist diskrimineerimist. Selles osas tuvastas EIK kokkuvõtvalt artikli 14 rikkumise esimese kaebaja osas, sest leidis, et viisil, kuidas asjakohaseid õigusakte käesoleval juhul praktikas kohaldati kujutas esimese kaebaja soolist diskrimineerimist. EIK märkis, et Venemaa ei esitanud sellega seoses ühtegi objektiivset ja mõistlikku põhjendust.

EIK leidis, et Venemaal tuleb esimesele kaebajale mittevavalise kahju hüvitiseks maksta 16 250 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

23. november 2021

Lahendid 75805/16 (lisaks 426 teist) - seaduslik vahistamine või kinnipidamine

Turan ja teised vs. Türgi

Artikkel 5

Kaasuses on kaebajaid kokku 427, kes kõik töötasid kohtunike või prokuröridena erinevates kohtutes ja/või tasanditel. Nad vahistati ja paigutati eeluurimisvanglasse kahtlustatuna nende kuulumises fetullahistlikusse terroriorganisatsiooni/paralleelriiklikku struktuuri ("FETÖ/PDY") pärast 15. juulil 2016. aastal toimunud riigipöördekatset Türgis.

EIK-sse pöördudes tuginevad kaebajad EIÕK artikli 5 lõikele 1 ja leiavad, et nad paigutati eelvangistusse rikkudes siseriiklikku seadust, mis reguleerib kohtunike vahistamist ja eelvangistust. Kaebajad vaidlevad vastu väitele, et juhtumi asjaolud välistavad kohtunikele ja prokuröridele pakutavad menetluslikud tagatised ning leiavad, et magistraadikohtutel ei olnud pädevust ega territoriaalset jurisdiktsiooni nende kinnipidamiseks.

Lisaks osad kaebajad tuginevad ka EIÕK artikli 5 lõike 1 punktile c ja lõikele 3 ning leiavad, et nad paigutati eelvangistusse ilma asjakohaste ja piisavate põhjendusteta ning, et nende kinnipidamise kestvus oli ülemäärane. Osad kaebajad tuginevad täiendavalt ka EIÕK artikli lõikele 4 ja 5.

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

Kokkuvõtvalt tuvastas EIK artikli 5-1 rikkumised kõigi kaebajate osas ja leidis, et käesoleval juhul on *in flagrante delicto* mõistet ebamõistlikult laiendatud.

EIK leidis, et Türgi peab igale kaebajale maksma mittevaralise kahju hüvitiseks 5000 eurot.

Lahendile on lisatud ka 3 eraldi arvamust.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

23. november 2021

Lahend 37477/11 - usuvabadus ja kogunemiste ja ühingute moodustamise vabadus

Venemaa Krishna Teadvuse Seltside Keskus ja Frolov vs. Venemaa

Artiklid 9-1 ja 11-1

Esimene kaebaja on Venemaa Krishna Teadvuse Seltside Keskus (Venemaa seaduste alusel asutatud tsentraliseeritud usuorganisatsioon), kes kaebas Venemaa riigivõimu suutmatuse üle suruda maha vaenulikku kõnet, mis oli suunatud Krishna liikumisele. Täpsemalt seoses Uljanovski oblast võimude „kultusvastase projektiga“ ja brošüüriga, mille nad olid välja andnud „Ettevaatust kultuste eest!“. Teine kaebaja, vaišnavismi² järgija, kaebas, et Moskva võimud takistasid tal korraldada vaišnavismi õpetusi propageerivaid avalikke usukoosolekuid. Kaebajate poolt siseriiklikes kohtutes algatatud menetlused ei olnud nende jaoks edukad.

Seoses artikliga 9 (esimese kaebaja osas) märkis EIK, et piirkondliku võimu väljaanne kujutas kaebajat kui rahaahnet „totalitaarset kultust“, mis oli Venemaa ühiskonda „hävitav“, ning süüdistas seda noorte „psühholoogilises manipuleerimises“ ja „zombifitseerimises“. Seda jagati õpetajatele edasiseks levitamiseks ja see tehti allalaadimiseks kättesaadavaks piirkondliku valitsuse veebisaidilt. Seega oli rikutud kaebaja keskuse õigust usuvabadusele. Vastustaja väitis, et sekkumine oli „seadusega ette nähtud“ ja selle eesmärk oli kaitsta avalikku turvalisust ja teiste õigusi.

EIK leidis aga, et riigivõimud olid ületanud oma hindamisruumi ja seetõttu ei olnud see „demokraatlikus ühiskonnas vajalik“. Eelkõige ei olnud ühtegi viidet sellele, et piirkondlikud võimud oleksid võtnud arvesse „vajadust ühitada erinevate usurühmade huvid ja tagada, et kõigi veendumusi oleks austatud“, mis tahes ajal enne „kultusvastase“ kampaaniat või selle ajal. EIK märkis, et pigem tundus, et uute või vähemuste usuliikumiste välistamine oli projekti algusest peale sisse ehitatud. Väljaanne oli maalinud uutest religioossetest liikumistest, sealhulgas Krishna liikumisest, teravalt negatiivse pildi ning kasutanud oma õpetuste kirjeldamiseks emotsionaalselt laetud ja halvustavaid termineid. See ei viita sellele, et oleks võetud arvesse riigi kohustust hoiduda usuliste veendumuste legitiimsuse või nende väljendamise viiside hindamisest.

Lisaks leidis EIK, et väited kaebaja keskuse veendumuste vastu olid põhjendamatud. EIK tuvastas esimese kaebaja osas EIÖK artikkel 9-1 rikkumise.

Teise kaebaja osas tõlgendatakse artiklit 11 artikli 9 valguses. EIK märkis, et Moskva ametivõimud lükkasid tagasi teise kaebaja teated avaliku ususündmuse kohta. Selle tagasilükkamise põhjused olid, aga olnud ettenägematud ega olnud „seadusega ette nähtud“. Teine kaebaja saatis teated seaduses sätestatud tähtaegade jooksul. Sellegipoolest olid ametivõimud leidnud, et kavandatud üritus ei saa toimuda, kuna misjonitegevus, milleks peeti vaišnavismi propageerimist, ei olnud kooskõlas avalike

² Vaišnuism (ka vaišnavism) on suurima järgijate arvuga hinduismi haru. See on üks hinduismi neljast peamisest suunast šivaismi, šaktismi ja smartismi kõrval.

ürituste seaduses määratletud avaliku ürituse eesmärkidega. Ametivõimudel ei olnud vastuväiteid plaanitavate ürituste läbiviimisele kindlas kohas või ajal, vaid pigem nende religioosse iseloomu vastu.

EIK märkis, et avalike ürituste seadus ei sisaldanud lubatavate eesmärkide loetelu ega nõuet, et avalikul üritusel peaks olema ainult lubatud eesmärk. Samuti ei täpsustatud, kuidas hinnata ürituse eesmärki, ega ette nähtud ametiasutuste kaalutusõigust selle üle, millised eesmärgid on lubatavad ja millised mitte. See andis „avaliku ürituse“ mõistele laia määratluse. EIK leidis, et siseriiklikud kohtud ei olnud kuidagi põhjendanud oma järeltust, et vaišnavismi ja tervislike eluviiside propageerimine jäi selle määratluse kohaldamisalast välja. Samuti märkis EIK, et siseriiklikud kohtud ei olnud täpsustanud kavandatava ürituse väidetava kokku sobimatuse olemust „koosoleku“ mõistega (termin, mida teine kaebaja oli teadetes kasutanud ürituse vormi kirjeldamiseks).

Lisaks leidis EIK, et teise kaebaja õiguse piiramine ei olnud „demokraatlikus ühiskonnas vajalik“. Sellega seoses ei veennud kohut argument, et vaišnavismi propageerimiseks korraldatud avaliku koosoleku korraldamine oli „ühildamatu teiste usuliste tõekspidamistega“.

Kokkuvõtvalt eeltoodust tuvastas EIK teise kaebaja osas artikli 11-1 rikkumise.

EIK leidis, et mõlemale kaebajale tuleb maksta mittevarelise kahju hüvitiseks 7500 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

25. november 2021

Lahendid 10917/15 ja 10941/15 - õigus õiglasele kohtumenetlusele

Sassi ja Benchellali vs. Prantsusmaa

Artikkel 6-1

Kaasus käsitles kaebajate suhtes Prantsusmaal algatatud kriminaalmenetluse õiglust, kes olid enne kodumaale tagasisaatmist kinni peetud USA Guantánamo Bay mereväebaasis. Kaebajate kinnipidamise ajal alates jaanuarist 2002 Guantánamo Bays USA mereväebaasis külastasid kaebajaid kolmel korral Prantsusmaa Välisministeeriumi, DGSE ja DST esindajad kolmepoolse missiooni kontekstis. Juulis 2004 USA ametiasutused andsid loa kaebajate repatrieerimiseks Prantsusmaale. Kaebajad arreteriti Prantsusmaale saabudes ja võeti 27. juulil 2004 politsei vahi alla. Kaebajad väitsid, et ütlushi, mida nad mereväebaasis kinnipidamise ajal andsid, kasutati hiljem nende jaoks Prantsusmaal nende suhtes algatatud kriminaalmenetluses ja millele tuginesid kohtud kaebajate süüdimõistmisel.

EIK-sse pöördudes tuginevad kaebajad artiklile 6 ja leiavad, et neile ei tagatud õiglast kohtumenetlust ning, et nende kaitseõigust on rikutud.

Esmalt märkis EIK, et hinnata käesoleval juhul artikli 6 rikkumist tuleb Prantsusmaal toimunud kriminaalmenetlust hinnata tervikuna.

EIK kinnitas siseriiklike kohtute hinnangut, et kolmepoolne missioon Guantánamo Bays oli oma olemuselt puhtalt halduslik ega olnud seotud paralleelse menetlusega Prantsusmaal. EIK leidis toimiku põhjal, et missiooni eesmärk oli kinnipeetavate tuvastamine ja jälitusteabe kogumine, mitte kahtlustatava kohta tõendite kogumine kriminaalmenetluse jaoks.

EIK märkis, et kaebajad said kogu menetluse jooksul esitada oma argumente, esitada oma taotlusi

ja kasutada neile Prantsuse õiguse alusel kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid. EIK leidis, et siseriiklikud kohtud tuginesid pikkades põhjendatud otsustes ka muudele süüdistavatele tõenditele kaebajate süüdi tunnistamiseks, mitte ainult neile, mis olid pärit Guantánamo Bayst.

Kokkuvõtvalt leidis EIK, et käesoleval juhul ei esine EIÕK artikkel 6 rikkumist.

[Lahendid](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

25. november 2021

Lahend 77419/16 - väljendusvabadus

Biancardi vs. Itaalia

Artiklid 10-1

Kaasus käsitles „õigust olla unustatud“. Kaebajaks oli veebiajalehe endine peatoimetaja, kes tunnistati tsiviilkohtumenetluses vastutavaks selle eest, et sellel veebiajalehe veebilehel avaldati artikkel, mis kajastas kaklust ühes restoranis ning seoses sellega algatatud kriminaalmenetluse detaile. Itaalia kohtud märkisid eelkõige, et kaebaja ei suutnud deindekseerida artikli silte s.t igaüks võis sisestada otsingumootoris restoraninime või süüdistavate nimed ning saada tundliku teavet kriminaalmenetluse kohta vaatama sellele, et kaebajale esitati ametlik nõue, et artikkel internetist eemaldataks. Itaalia kohtud leidsid, et kaebaja peab igale hagejale maksma 5000 eurot kompensatsiooni hagejate maine rikkumise eest. EIKi pöördudes tugineb kaebaja EIÕK artiklile 10 ning leiab ka, et temalt välja mõistetud hüvitis igale hagejale on ülemäärane.

EIK jagas Itaalia valitsuse seisukohta, et mitte ainult interneti otsingumootorite pakkujad võivad olla kohustatud materjali deindekseerida, vaid selline kohustus on ka ajalehtede administraatoritel ja ajakirjandusarhiivide haldajatel.

EIK nõustus ka siseriiklike kohtute seisukohaga, et pikaajaline ja lihtne juurdepääs teabele seoses kriminaalmenetlusega on kahjustanud restoraniomaniku mainet.

EIK leidis, et kaebajale määratud sanktsiooni raskus ei olnud arvestades kaasuses asjaolusid ülemäärane.

Kokkuvõtvalt ei tuvastanud EIK käesoleval juhul artikli 8 rikkumist.

See oli esimene kaasus, kus EIK uuris, kas ajakirjaniku tsiviilvastutus internetis avaldatud teabe mitte deindekseerimise eest oli kooskõlas EIÕK artikliga 10.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)